

Omvärld AcadeMedia Vux mars 2026

Under mars månad har hela åtta propositioner på utbildningsområdet presenterats, flera av dem med direkt inverkan på våra verksamheter. Sannolikheten att riksdagen röstar igenom förslagen är hög.

Regeringen väntas presentera vårändringsbudgeten i sin helhet den 13 april. Denna brukar främst innehålla justeringar av den redan beslutade (höst)budgeten, men under ett valår kan det finnas större politiska incitament att lyfta fram mer omfattande satsningar. Den 31 mars valde arbetsmarknadsminister Johan Britz att avslöja fyra satsningar inom sin portfölj.

Mycket av det som sägs om AI:s betydelse för arbetsmarknaden handlar just nu om att framför allt instegsjobben blir färre. Ungdomar är därmed de som påverkas mest av AI:s intåg.

Kanske är månadens ord *sökfriktioner*. En sådan uppstår när arbetssökande och arbetsgivare inte hittar varandra, trots att den arbetssökandes kvalifikationerna uppfyller arbetsgivarens behov. Ännu en utmaning för svensk arbetsmarknad, alltså.

Våra stående bevakningsområden är

[Politik och reformer](#)

[Demografi](#)

[Konkurrenter](#)

[AI](#)

[Upphandling](#)

Mer om detta och annat kan du läsa längre ner i rapporten. All text är vår egen, där annat inte framgår. De **röda länkarna** leder till källan. Feedback på innehållet i denna rapport mottages tacksamt! Kontakta ola.johansson@academedia.se

Politik och reformer

Fler förändringar att vänta inom det svenska utbildningssystemet

Vi har under lång tid följt ett antal reformer på skolområdet med potentiellt stora effekter för aktörer inom svensk vuxenutbildning. Regeringen har valt att tillkännage de flesta av dessa reformförslag i form av propositioner under en och samma månad. Inte mindre än åtta propositioner på skolområdet har presenterats under mars, tre av dem med tydliga konsekvenser för vuxenutbildningen.

Proposition	Konsekvenser (med fokus på vuxenutbildning)	Gäller från och med
Ett likvärdigt betygssystem	<ul style="list-style-type: none"> Nationella slutprov ska för en komvuxelev helt avgöra meritpoäng för högre studier. Proven rättas centralt. Betygsskala 1–10 ersätter F-A.	Januari 2031 för komvux, juli 2028 för övriga skolformer
Tid för undervisningsuppdraget	<ul style="list-style-type: none"> En komvuxlärares undervisningsuppdrag ska i skollagen definieras som <i>undervisning</i>, <i>planering</i> eller <i>uppföljning</i>. Ingen reglering görs i lag av komvuxlärares högsta omfattning av undervisningstid. Men möjlighet för regeringen att vid behov reglera detta genom föreskrifter.	Juli 2028
Bättre förutsättningar för yrkesutbildning	<ul style="list-style-type: none"> Yrkesprov införs som en permanent del av yrkesutbildningen för att stärka kopplingen till arbetslivet. Yrkesprovet ersätter gymnasiearbetet. Det blir möjligt för offentliga huvudmän (exempelvis kommuner) att utföra undervisning i yrkesinriktade karaktärsämnen på entreprenad åt en annan huvudman.	Juli 2028 Juli 2026
Framtidens yrkeshögskola	<ul style="list-style-type: none"> Yrkeshögskolan ska kunna erbjuda eftergymnasiala fördjupningsutbildningar. Utbildningsanordnarens och ledningsgruppens ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas i lag.	April 2027 Juli 2026
Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för enskilda mindre huvudmän i skolväsendet	<ul style="list-style-type: none"> Offentlighetsprincipen införs för fristående förskolor och skolor. Komvux undantas, varken offentlighets- eller insynsprincip införs här.	Januari 2027

De många parallella reformerna sätter såklart tryck på skolans personal, något som uppmärksammats brett i media.

[Regeringen genomför de största reformerna för skolan på 30 år \(regeringen\)](#)

[Åtta skolreformer upp till beslut: "Vad ska vi ta tid ifrån?" \(Skolledaren\)](#)

Halva omställningsstudiestödet fryser inne

Bara 3,2 av de 7,3 miljarder kronor som anslagits till omställningsstudiestödet ser ut att nå studerande under 2026. De flaskhalsar hos CSN som tidigare hindrade omställningsstödet från att få avsedd spridning tycks nu vara åtgärdade. Problemet är nu snarare att många som söker inte uppfyller de villkor som krävs att beviljas stödet.

Väntetiden för beslut har gått ner kraftigt och är nu runt tre månader. Detta sedan CSN fått ökade anslag för hanteringen av omställningsstudiestödet. Nu flaggar man dock för att väntetiderna kommer att öka igen under andra halvan av 2026 då anslagen till myndigheten minskat.

[Halva stödet till omställningsstudier fryser inne \(Arbetsvärlden\)](#)

Hur har det gått med GY25?

GY25-reformen har gått in i utvärderingsfasen. Att studie- och yrkesvägledare skulle bli särskilt viktiga i övergången mellan två regel- och ämnesplanssystem var ganska givet. I den länkade artikeln lyfts vägledarnas centrala roll för att reformen ska bli lyckosam. Det är också en väldigt upplysande text för oss som kanske inte dagligen jobbar med att diskutera de faktiska skillnaderna mellan GY11 och GY25.

[Första terminen med GY25 – hur har det gått? \(Vi vägledare\)](#)

Mer pengar till Arbetsförmedlingen i vårbudgeten

Ur pressmeddelandet:

”För att stärka matchningen på arbetsmarknaden tillförs Arbetsförmedlingen 25 miljoner kronor för att tidigt kartlägga arbetssökandes behov av yrkesutbildning eller grundläggande utbildning och aktivt anvisa dem till rätt insats. Satsningen i vårbudgeten ska leda till en utökad kartläggningskapacitet och en mer träffsäker och aktiv anvisning, så att fler arbetslösa snabbt kan ta del av den utbildning som krävs för att få ett jobb.”

Ministern konstaterade också att det inte är fler utbildningsinsatser som krävs, snarare att fler individer väljer att utbilda sig. Andra satsningar som presenterades:

Arbetsmarknadspaket 2026	
Utökad kartläggning och anvisning till utbildning	25 miljoner kronor
Jobspränet	5,5 miljoner kronor
Uppdrag till SCB om AI och arbetslöshet bland akademiker	2 miljoner kronor

[Satsningar för kompetensförsörjning och fler i jobb \(regeringen\)](#)

Demografi

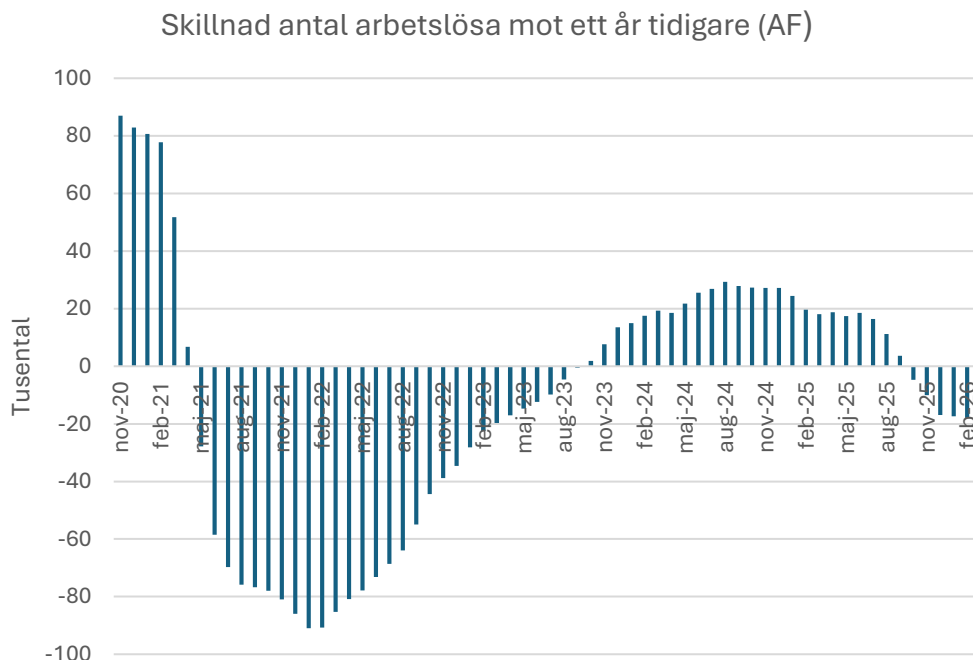
Uppdatering av konjunkturläget och arbetsmarknaden

Läget på arbetsmarknaden får nu större uppmärksamhet än på länge. Det är tätt mellan prognoser och rapporter, ibland kan det vara svårt att få ihop bilden. Några exempel på utsagor den senaste månaden:

- Arbetslösheten sjunker – men inte för alla grupper (Arbetsförmedlingen 12 mars)
- Sysselsättningen ökar för ungdomar (SCB 13 mars)
- Sysselsättningen fortsätter öka (SCB 16 februari)
- Återhämtningen på arbetsmarknaden tar längre tid och det dröjer till slutet av 2027 innan arbetslösheten har minskat till en ungefär normal nivå (Konjunkturinstitutet 25 mars)

Sammantaget målas ändå en allt ljusare bild av arbetsmarknaden, med undantag för gruppen långtidsarbetslösa. Den något starkare konjunkturen sägs förklara nedgången i arbetslöshetstalen. Den strukturella arbetslösheten minskar dock inte på samma sätt.

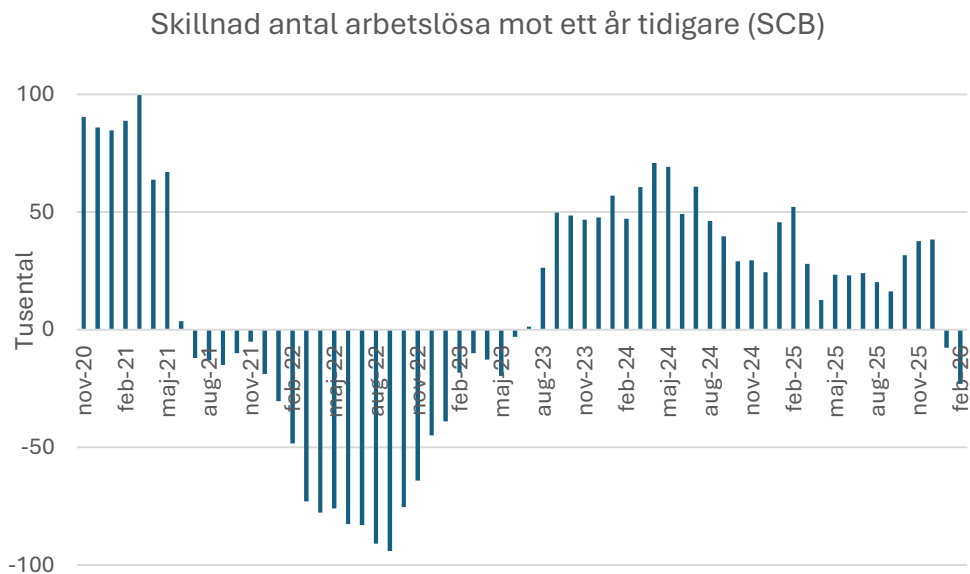
Ett annat sätt att illustrera den förbättring på arbetsmarknaden som en starkt konjunktur leder till är att jämföra med ett år bakåt i tiden.

Här ser vi inte storleken på arbetslösheten, bara hur den har förändrats jämfört med föregående år. Vi ser en tydlig återhämtning efter pandemin 2021–2023 och effekterna av den efterföljande

lågkonjunkturen 2021–2023. Från och med slutet av 2025 ser vi nu också en sjunkande arbetslöshet, jämfört med ett år tidigare.

Det mått på arbetslöshet som oftast figurerar i media är SCB:s AKU 15–74¹. De har konsekvent visat på högre arbetslöshet än AF:s siffror, men även här ser vi nu försiktiga tecken på en minskande arbetslöshet jämfört med föregående år.

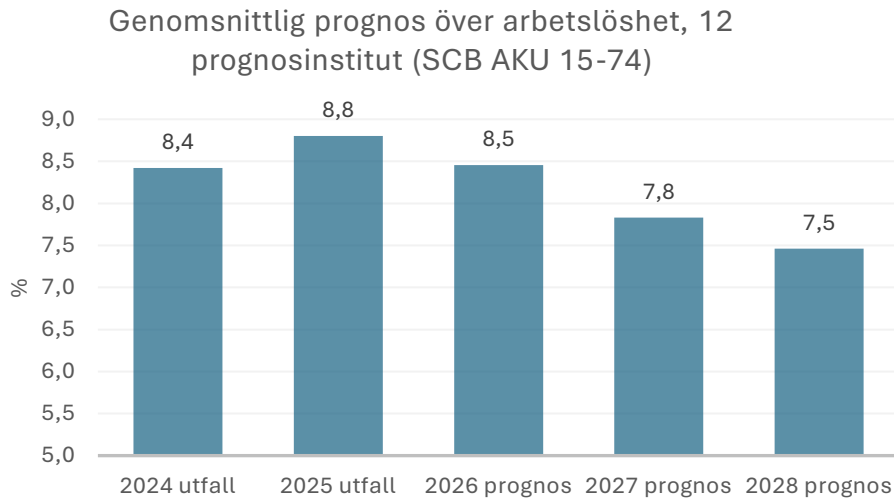

Framåt då? Prognosen över antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen 2026–2028 som redovisades i februari månads omvärldsrapport är fortfarande den senast publicerade. Där spås antalet inskrivna personer sjunka med 46 000 under 2026–2028, en minskning med knappt 13 procent.

Den mest uppdaterade prognosen över arbetslösheten enligt SCB:s mått får vi i Konjunkturinstitutets löpande sammanställning av 23 prognosmakare². 12 av dessa har publicerat prognoser under 2026, deras genomsnittliga arbetslöshetstal ses i diagrammet på nästa sida.

¹ Arbetskraftsundersökningarna för gruppen 15–74 år, detta är Sveriges officiella statistik över arbetslöshet

² [Prognosjämförelse](#), Konjunkturinstitutet

I Konjunkturinstitutets egen prognos från 25 mars sammanfattar man den väntade utvecklingen som:

”Framåtblickande indikatorer tyder på en fortsatt sysselsättningstillväxt. Nyanmälda lediga platser som andel av arbetskraften har vänt uppåt men är fortfarande på en lägre nivå än det historiska genomsnittet. Anställningsplanerna i näringslivet enligt Konjunkturbarometern är positiva men strax under genomsnittet sedan 2005 [...] Det är framför allt sysselsättningen inom tjänstebranscherna som bidrar till sysselsättningsuppgången [...] Arbetslösheten minskar i år och nästa år. Vid slutet av 2027 uppgår den till 7,5 procent, vilket är i stort sett detsamma som den bedömda jämviktsarbetslösheten på 7,2 procent. Samtidigt stiger sysselsättningsgraden till den högsta nivån sedan 1991.”

[Återhämtningen fortsätter trots kriget i Mellanöstern \(Konjunkturinstitutet\)](#)

Konjunkturinstitutet ska analysera hur den asylrelaterade migrationen påverkat arbetsmarknaden i Sverige

”De strukturella utmaningarna på arbetsmarknaden i dag kan främst kopplas till att många arbetslösa inte har de kvalifikationer som efterfrågas av arbetsgivare. Regeringen vill ha en uppskattning på hur sysselsättningen och arbetslösheten skulle utvecklas vid en återgång till den asylrelaterade migrationens volymer som var under förra decenniet.”

[Konjunkturinstitutet får i uppdrag att beräkna den asylrelaterade migrationens effekter på svensk arbetsmarknad \(regeringen\)](#)

”Matchningen på den svenska arbetsmarknaden fungerar relativt väl”

Hittills har debatten om matchningsproblemen på arbetsmarknaden främst handlat om missmatchen mellan arbetssökandes kompetenser och arbetslivets krav, och hur kompetensen hos de arbetssökande ska förändras för att matcha efterfrågan. Professor Lena Hensvik gästade i början av mars SNS (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle) och redogjorde där för sin forskning på matchningsproblematik på svensk arbetsmarknad, och lyfte där bland annat upp *sökfriktion* som en viktig delförklaring.

Hur uppnås en bättre matchning?

I: Bättre *balans* mellan utbud och efterfrågan

- Ökat humankapital via utbildning/ vidareutbildning/ omskolning
  - Tidiga, korta insatser till personer som saknar alternativ
  - Yrkesinriktade snarare än generella
  - Riktade mot yrken med rekryteringsproblem
  - Ge tydliga signaler till arbetsgivare
- Sänkta trösklar
  - Riktade sysselsättningssubventioner
  - Ökad differentiering av lönerna med avseende på arbetsuppgifter
  - Sänkta kvalifikationskrav

Hennes föreläsning är väl värd att ta del av för alla som är intresserad av matchning på arbetsmarknaden (man kan med fördel hoppa över de fem inledande minuterna).

[Matchning på arbetsmarknaden \(SNS\)](#)

Konkurrenter

Bättre förutsättningar för idéburna organisationer

Regeringen vill underlätta för idéburna organisationer att verka inom välfärden. Man vill också synliggöra hur stor del av den offentliga marknaden som idag utförs av dessa organisationer. Detta med syftet att öka den idéburna sektorns bidrag till välfärden.

På området komvuxutbildning på entreprenad är det idag framför allt Folkuniversitetet och ABF som representerar den idéburna sektorn.

[Bättre förutsättningar för idéburna organisationer \(Regeringen\)](#)

Färre deltagare i folkhögskola

Antalet deltagare på samtliga folkbildningskurser inom förskola minskar för tredje året i rad, enligt ny SCB-statistik.

[Färre deltagare i folkhögskola](#)

HelloLilly förvärvar Lernias matchningsverksamhet

Lernia var före förvärvet den största leverantören av Arbetsförmedlingens matchningstjänst ROM2 med 1 891 deltagare och en marknadsandel på 4,8 %. HelloLilly hade 668 deltagare och en marknadsandel på 1,7 %.

Efter överlåtelsen kommer HelloLilly att ha 35 avtal inom Rusta och matcha 2, fördelade på 62 leveransorter över hela landet.

[HelloLilly tar över delar av Lernias matchningsverksamhet \(Arbetsförmedlingen\)](#)

AI

Nyutexaminerade, AI och vägen in på arbetsmarknaden

Det står alltmer klart att nyexaminerade (både från YH och universitet/högskola), unga och personer utan arbetslivserfarenhet riskerar att påverkas negativt av AI:s inträde på arbetsmarknaden. De så kallade instegsjobben innehåller ofta moment som AI kan ersätta eller effektivisera. Akavia (fackförbund) och TechSverige (bransch/arbetsgivare) har i en gemensam rapport beskrivit dessa utmaningar. Författarna efterlyser därför reformer som stärker övergången mellan utbildning och arbetsliv, bland annat bättre etableringsstatistik, tidigare stöd till arbetslösa nyexaminerade och starkare incitament för arbetsgivare att anställa junior kompetens. Du når rapporten via bilden. Författarna har också kommenterat saken i DI.

[Sänk trösklarna till det första jobbet i AI-eran \(Dagens Industri\)](#)

Finland har tagit fram riktlinjer för AI i skolan

Den svenska AI-strategin har kritiserats för att inte i tillräckligt stor utsträckning ta hänsyn till skolan. I Finland däremot har man tagit fram tydliga riktlinjer för AI i skolan.

[Finländska ministern: Därför kan vi inte blunda för AI i skolan \(Skolledarna\)](#)

Upphandling

Förenklad leverantörskontroll vid upphandling

Det ska bli lättare att utesluta leverantörer från en offentlig upphandling. De möjligheter som redan idag finns att utesluta leverantörer LOU ska från juli 2026 även gälla för auktorisationer.

[Förenklad leverantörskontroll vid upphandling \(regeringen\)](#)

Trender på upphandlingsområdet

Under 2025 översteg värdet på de offentliga upphandlingarna i Sverige för första gången 1 000 miljarder kronor. Särskilt två områden präglade året enligt Upphandlingsmyndighetens *Rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2025*. Det handlar om arbetslivskriminalitet och beredskap.

Inom AcadeMedia Vux har vi märkt av detta på flera sätt. Upphandlingsdokumenten rymmer numer frågor kopplade till arbetslivskriminalitet. Det har också blivit administrativt tyngre att vara leverantör inom auktorisationssystem, dit trösklarna in är lägre än till ett LOU-upphandlat avtal.

I Region Gotlands pågående upphandling av yrkesutbildning på distans har frågan om beredskap för första gången letat sig in till själva utvärderingen.

Mervärde 5 - Driftsäkerhet och kontinuitetsplanering (Max 294 118 SEK)

Redogörelse för:

- Kontinuitetsplanering vid samhällsstörande händelser eller kriser
- Krigsplacerad personal och omfattning
- Resurser vid större driftstörningar av lärplattformen
- Back-up lösningar vid driftstörningar
- Accepterad längd på oplanerade driftstopp
- Rutiner för anmälan av driftstörning

Sammantaget kan utvecklingen sägas påverka oss genom att upphandlingsmarknaden blir mer krävande för leverantörer, men också mer gynnsam för aktörer som kan visa seriositet, stabilitet och leveranssäkerhet. För en större och etablerad leverantör inom komvux och arbetsmarknadspolitiska insatser är detta i grunden en möjlighet.

[Arbetslivskriminalitet och beredskap på agendan i Upphandlingsmyndighetens rapport](#)

